

คนไทยกับ "วิกฤตินี้สิน" "การศึกษา" ถึงเวลาปฏิรูป

นำเสนอเมื่อ : 27 ต.ค. 2557

SCOOP@NAEWNA.COM

"เราติดไม่ติดมืออะไรให้เขาบ้าง? ในแง่ความคิด ทักษะ ในแง่ความมีวินัย ความรับผิดชอบ เด็กของเราออกมาที่ชั้น ม.3 ประมาณ 30-40 เปอร์เซนต์ จังหวัดที่มีนิคมอุตสาหกรรมเป็นอย่างนั้นหมดเลย หรือออกที่ ม.6 ก็เยอะ ไม่มีอะไรติดมือเขา แล้วแนวโน้มเขาคือจะเป็นแรงงานที่กินค่าแรงขั้นต่ำไปตลอดชีวิต นี่ไงครับที่เราบอกว่า Middle Income Trap (กับดักรายได้ปานกลาง) อะไรทั้งหลายก็เพราะ

อย่างนี้ เราจะไปยกระดับการผลิตได้ยังไง ถ้าแรงงานเราไม่ได้มีทักษะ ไม่ได้มีความสามารถอะไรที่จะไปช่วยตรงนั้น"

ดร.อมรวิษ ภาครุฑพรพ ที่ปรึกษาวิชาการ

สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) กล่าวเมื่อครั้งไปร่วมงานเสวนา "ปฏิรูปประเทศไทย-ปฏิรูปอะไรและอย่างไร" ณ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) เมื่อกลางเดือน ต.ค. 2557 ที่ผ่านมา ถึงวิกฤติการศึกษาไทย และนี่ไม่ใช่หนแรก ก่อนหน้านี้อีกมีหลายฝ่ายทั้ง นักวิชาการ ครู และเครือข่ายผู้ปกครอง ที่ออกมาเตือนอยู่บ่อยๆ ว่า ระบบการศึกษาไทยทุกวันนี้ ไม่ได้ตอบโจทย์ด้าน "พัฒนาคุณภาพชีวิต" หรือสร้าง "ทักษะชีวิต" เพื่อให้อยู่ได้ในสังคมที่ซับซ้อนขึ้นเรื่อยๆ แต่อย่างใด

สิ่งที่ยืนยันว่าการเตือนนี้ถูกต้อง..นั่นคือ "วิกฤตินี้ครัวเรือน" ที่นับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ!!!

ที่เป็นเช่นนั้น เพราะต้องยอมรับว่า..คนไทยส่วนใหญ่ยังขาด "ทักษะชีวิตด้านการเงิน"!!!

รายงานผลสำรวจทักษะทางการเงินของไทยปี 2556 ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.-แบงก์ชาติ) ทำร่วมกับสำนักงาน สถิติแห่งชาติ (สศช.) ไชเกษศ 3 ตามมาตรฐานนานาชาติขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) คือ ด้านความรู้ทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน ศึกษาพฤติกรรมของคนไทย

พบว่า คนไทยมีคะแนนทักษะทางการเงินเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 58.5 ของคะแนนเต็ม ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของ 14 ประเทศที่รวมโครงการของ OECD ที่อยู่ที่ร้อยละ 62.3 และเหตุที่เป็นเช่นนั้น เพราะที่ผ่านมามีการเรียนการสอนในสังคมไทย ไม่ได้ให้ความสำคัญกับ "ความรู้ทางการเงิน" (Financial Literacy) ทั้งวินัยทางการเงิน การรู้จักวางแผน และการบริหารเงินอย่างมีประสิทธิภาพ เท่าที่ควรจะเป็น

ทั้งที่เป็นเรื่องใกล้ตัวทุกคน..ไม่ว่าจะเป็นแพศ วย อาชีพ หรือฐานะชนชั้นใดก็ตาม!!!

ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (DPURC)

ในฐานะผู้สนใจศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายของธุรกิจขนาดกลาง-ขนาดย่อม (SME) และครัวเรือนไทย บอกเล่ากับ "สุกปรกนา 5" ถึงสิ่งที่ได้พบระหว่างทำการสำรวจ ที่ไม่ว่าจะเป็น "คนเมือง-คนชนบท" ต่างก็เป็นหนึ่งไม่ต่างกันตรง. เกียรติอนันต์ ยกตัวอย่างเกษตรกรรายหนึ่งที่มีหนี้สะสมรวมกว่า 4 แสนบาท ซึ่งจุดเริ่มต้นอยู่ที่การลงทุน เพราะปลูกแบบคาดเดา คิดว่าน่าจะได้ผลผลิตดี ประกอบกับ ขณะนั้นมีโครงการรับจำนำข้าว จึงกู้เงินจำนวนมากมาเพื่อทำนา แต่กลายเป็นว่าปีนั้นอากาศแห้งแล้ง อีกทั้งหนาดินที่ไปลงทุน ปลูกข้าวหลายจุดไม่ได้อุดมสมบูรณ์ ตามด้วยวิกฤติการเมือง ที่ทำให้การจ่ายเงินจำนำข้าวล่าช้า

"โซนที่เขาไปเปิดมันไกลแหล่งน้ำ แต่เขาคิดว่ามันพอจะไปได้ เอาเข้าจริงมันกลายเป็นว่าแล้งเยอะ แล้วก็ไปกู้เงินมาขยายการผลิตเพราะอยากได้เงินจากจำนำข้าว พอถึงเวลาได้เงินชา หนี้มันก็บานเลย แล้วถึงได้เงินก็ไต่ไม่เยอะ เพราะที่ดินใหม่ที่เขาไปเปิด มันไม่ได้อุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านก็ขึ้นไม่ได้ดี พอบวกต้นทุนบวกความลาช้าเขาไป มันก็กลายเป็นหนี้เยอะเมื่อรวมกับหนี้ก่อนหน้านั้นเมื่อปีก่อนของเขาอยู่แล้ว

ติดลบสี่แสนกว่าบาทนะครับ แต่อันนี้หมายถึงหนี้สะสมของเขา มา 2-3 ปีนะครับไม่ใช่ปีเดียว แต่อีกอย่างเขาก็หาเงินมาช่วยลูกที่กู กยศ. เรียน ที่ได้ไม่เต็มวงเงิน และได้ไม่ครบทุกเทอม มีเงินที่ต้องเป็นค่ากินค่าใช้ นอกจากทำนาแล้วก็จับปลา แล้วก็ไปรับจ้างในเมือง จริงๆ เดือนๆ หนึ่งเขาก็มีรายได้หมื่นกว่าบาทนะ แต่มันก็ยังไม่พอ มาหนักเรื่องนี้ แล้วหนี้ก็เป็นหนี้นอกระบบที่ดอกเบี้ยจะเยอะ มันก็เลยลำบาก" ดร. เกียรติอนันต์ กล่าวถัดจากสังคมชนบทที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ผอ. DPURC ยกตัวอย่างอีกกรณีหนึ่ง แต่คราวนี้เป็นหนี้ในสังคมเมือง ว่าด้วยบัณฑิตหนุ่มรายหนึ่งที่เพิ่งสำเร็จการศึกษา แต่จบจากบางคณะที่ "ลอนตาลด" ขณะเดียวกันก็ไม่ใช่แผน การเรียนที่ตนเองถนัดเท่าไร ทำให้เมื่อไปสมัครงานก็หางานไม่ได้ จนต้องไขว่คว้าที่ต่ำกว่าระดับปริญญา ไปสมัครงานในตำแหน่ง ที่ต่ำลงไป ซึ่งก็ได้เงินเดือนไม่มากนัก

กระทั่งผ่านไประยะหนึ่ง หม่อมราชวงศ์ตัดสินใจกู้เงิน 100,000 บาทมาทำธุรกิจ เริ่มต้นที่การเปิดร้านชา-กาแฟ เพราะเห็นว่า เป็นธุรกิจยอดนิยมในปัจจุบัน ในครั้งนั้นใช้เงินทำร้านไปประมาณ 7-8 หมื่นบาท ส่วนอีกราว 2 หมื่นบาทนำไปซื้อโทรศัพท์มือถือ ทำให้ไม่มีทุนหมุนเวียนหรือทุนสำรองฉุกเฉิน อีกทั้งเมื่อเปิดร้านจริงๆ พบว่ามีคู่แข่งจำนวนมาก ผลสรุปคือ "ไปไม่รอด" แต่ก็ยังขอให้ที่บ้านส่งเงินมาช่วยเหลือ หวังว่าจะนำไปทำธุรกิจอื่นๆ ทั้งขายเสื้อผ้า หรือแม้กระทั่ง "เล่นหุ้น" หรือซื้อขายหลักทรัพย์ อีกหนทางลงทุนที่หลายคนเชื่อว่าจะทำให้ "รวยทางลัด" ได้แต่ยิ่งทำหนี้ก็ยิ่งงอก จนต้องหนีหนี้ในที่สุด!!! "เขาจะเปิดร้านขายน้ำชาตามกระแส คิดว่าคนซื้อน้ำเยอะน้ำป็นเยอะ ก็กู้มาแสนหนึ่ง แต่จริงๆ ใช้ทำร้านไปประมาณเจ็ดหมื่นกว่าบาท ที่เหลือเอาไปซื้อโทรศัพท์ ปล่อยให้กลายเป็นว่าเงินสองหมื่นที่จะเอาไปเป็นทุนหมุนเวียนก็ไม่ได้ แล้วร้านน้ำก็มีคนมาตั้งแข่งอยู่เรื่อย ก็เลยแจ้งให้ทางบ้านส่งเงินมา เอาไปทำธุรกิจอื่นอีก ก็ไปซื้อเสื้อผ้าแถวประตูน้ำมาขาย แต่ก็ขายไม่ดีเพราะคนไม่ได้ซื้อของเยอะ ช่วงที่กำลังซ่อลด ก็เลยเป็นหนี้สองรอบ

สุดท้ายคิดง่าย ๆ เพราะเคยอ่านหนังสือพวกเล่นหุ้น แล้วรวย ก็ขายมอเตอร์ไซด์ตัวเองแล้วโกหกที่บ้านว่าจะเอาเงินมาขยายกิจการ แล้วก็เอาเงินไปเล่นหุ้น ช่วงแรกๆ ก็ได้บ้าง แต่ต่อมาเศรษฐกิจชะลอตัว หุ้นก็ไม่ค่อยขึ้น แล้วเขาเป็นพวกซื้อขายวันต่อวัน สุดท้ายก็เป็นหนี้ประมาณห้าแสน ก็เลยหนีหนี้"

ผอ. DPURC ระบุ และกล่าวเสริมว่า การก่อหนี้ หากทำเพราะจำเป็นและไม่ก่อจนเกินตัว เป็นสิ่งที่ทำได้ไม่แปลกอะไร เช่น บางครั้งคนทำธุรกิจที่ลูกค้าสั่งสินค้าด่วนมีกำหนดส่งมอบแน่นอน ก็อาจต้องกู้มาใช้ในสวนนี้ แต่อย่าให้ถึงขั้นกู้แบบไม่มีขอบเขตจนหนี้สินล้นพ้นตัว ต้องมีชีวิตอยู่ด้วยการนำเงินกู้แหล่งหนึ่งไปโปะอีกแหล่งหนึ่งไปวันๆ เพราะไม่มีวินัยและแผนการที่รอบคอบ

"การกู้เพราะความจำเป็นและควรงู้ก็มีนะ บางทีคนหรือธุรกิจซื้อตุนเงิน แต่ไม่ได้ซื้อตุนนาน ซื้อมั้แค่ 2-3 วัน ลูกค้าสั่ง ออเดอร์ตุนต้องลงของเลย อันนี้เขาคิดตุนตุนลงไปในการกู อยู่แล้ว มันอาจเสียดอกแพงก็ไม่ใช่ไร ภาคิตวาจำเป็น กูแล้วคุม จะนอกระบบก็ไม่ใช่ไร

แต่กลุ่มที่กูเพราะทักษะการบริหารเงินไม่ดี อันนี้น่าห่วง แล้วตรงนี้พอกูแล้วต้องกูโปะไปเรื่อยๆ สุดท้ายก็เหมือนคนที่มีบัตรเครดิต 7-8 ใบ แล้วก็รีบโปะไปไหนมาโปะไปไหน เป็นหนี้สินล้นพ้นตัว จนลมละลาย อันนี้หนักกว่า แล้วมันเป็นปัญหาของ คนไทยเลยนะครับ" ดร.เกียรติอนันต์ ผากทิงทายนอกจากงานสำรวจของ ธปท.-สสช. ขางตนแล้ว หากลงลึกในรายละเอียด ข้อมูลจากกระทรวงการคลัง ระบุว่า กลุ่มเสี่ยง 3 กลุ่มที่ต้องเฝ้าระวังเป็นพิเศษ คือ 1.กลุ่มวัยรุ่นนักเรียนนักศึกษา ที่ยังไม่มีความสามารถในการหารายได้ แต่พบว่ามีภาระหนี้สูงขึ้นอย่างน่าตกใจ 2.กลุ่มอาชีพอิสระ หรือรับจ้างทั่วไป ที่มีรายได้ต่ำและรายได้อันแน่นอน และ 3.กลุ่มเกษตรกร ซึ่งต้องฝากชีวิตไว้กับธรรมชาติและมีรายได้อันไม่มากนัก

ทั้ง 3 กลุ่มนี้ส่วนใหญ่ขาดทักษะด้านการบริหาร จัดการเงิน จึงสุ่มเสี่ยงที่จะเข้าไปสู่วังจระหน้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เงินกูนอกระบบที่ดอกเบี้ยสูงและมีการใช้ความรุนแรงในการทวงถาม ดังนั้น นอกจากจะมีการผลักดันกฎหมายควบคุมการติดตามหนี้สิน ตลอดจนจัดหาแหล่งเงินทุนในระบบ ที่เจาะจงช่วยเหลือผู้มีรายได้อันน้อยแล้ว

หลักสูตรการศึกษาต้องถูกปฏิรูปเช่นกัน และไม่ใช่เพียงเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ-วิชาชีพ แต่ผู้เรียนควรจะได้ทักษะชีวิต โดยเฉพาะความเข้าใจด้านการบริหารจัดการเงิน ทั้งการใช้จ่าย การออม และการลงทุน เพื่อที่จะได้ไม่เขาไปสู่วังจระหน้โดยไม่จำเป็น หรือถาตองเป็นหนี้แล้วจะรับมืออย่างไร

เพราะที่ผ่านมา..สังคมไทยต้องแบกรับเรื่องเศร้าสลด ประเภท "เผาตัวเองประทศหน้" , "ผูกคอตายหน้หน้" หรือ "ปลนไปไซหน้" เพราะความจนตรอก มามากพอแล้ว!!!

ที่มา: หนังสือพิมพ์แนวหน้า